

HYAT GERA

FØROYSKIR POLITIKARAR?
Ríkismálaráðharrin hevur verið og vitjað. Verjómálaráðharrin er í Føroyum nú. Døgurðar og morgunmatar hava verið, og føroyskir politikkarar og løgtingsmenn hava havt høvi til at skifta orð við týðandi danskar umboðsmenn.

Hvussu ber tað so til, at eingin við einum orði hevur grettið nakað um løgtingsamtyktina frá 1970, har løgtingsmenn úr Javnaðarflokkinum, Tjóðveldisflokkinum, Fólkaflokkinum, Sjálfstýrisflokkinum og Framburðsflokkinum kravdu, at alt hervald skuldi av landinum. Henda samtykt varð send ríkismálaráðnum, men einki frættist aftur. Hilmar Baunsgaard lovaði svar, men einki frættist. Løgmaður lovaði svar, men heldur einki er frætt frá honum.

Nú 3 ár eftir var tjansurin at taka hetta mál upp í beinleiðis samráðingum millum Anker Jørgensen og landestýrið, ella at løgtingsandstøðan kravdi hetta mál viðgjørt. Men einki tyktist verða hent. Tjansurin er aftur í samband við vitjan hjá verjómálaráðharrinum, Kjeld Olesen. Men heldur ikki her hoyrist nakað um nýkur tiltøk. Einki um mótmæli frá teimum nógvum tingmonnum, um móti, at verjómálaráðharrin kemur at granska tey hernaðar tiltøk, tingið dyggiliga hevur kravt av landinum.

Hava tingmenninir bert havt hernaðarmálið til dagdølvju — ella hvat? Hetta er jú eingin yvirteka, so ikki ber til at skylda upp á vantandi pening. Hetta er ómakaleyst og kostnaðarleyst og krevur bert, at tingmenn halda fast um viðtøku sína móti hervaldinum í Føroyum, og krevja vanligan atburð frá ríkinum, so eitt svar fæst.

Ti tað er vælsaktans bara illviljaðir loysingarmenn, sum vilja halda, at dansku ríkismyndugleikarnir ikki ganga hesum sameinda ynski á móti, og gera beinleiðis móti ynskinum hjá fólkavaldu umboðum føroyinga.

Tað einasta sum kravt verður er, at tingmenninir taka seg sjálvan fyrri fult.

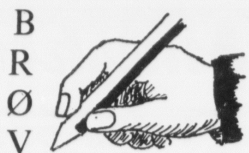
Kjartan Hoydal.

Viðmerkingar

Tað er gleðiligt at fólk koma fram við spurningum, sum víðvíkja málum, ið hava almennan áhuga, og tað skal einisini verða Kjartan Hoydal loyvt at spyrja, men satt at siga, so undrar tað okkum ikki so lítið, at krøv og spurningar í hernaðarmálinum, bert koma tá tjóðveldisflokkurin ikki situr í landsstýrinum.

Tjóðveldisflokkurin spurdi og kravdi hervaldið av landinum áðrenn hann kom í landsstýrið. Men flokkurin sat í fyra ár við tveimum monnum í landsstýrinum, annar av teimum var enná á einum sinni valevni til fólkatingsval við hernaðarmálinum sum einasta máli á skánni, men meðan hesin ella hesir báðir sótu í Tinganesi hendi onki og hugurin at spyrja tókst í ta vera lítill fyrri ikki at siga als ongin.

blaðstjórin.

Litisverd
útværpsending

Tað má sigast vera litisverd sending, Eyðun Andreassen hevði í útvarpinum seinasta friggjakvöld, sum hann kallaði »Fyri 50 árum síðan«. Sendingar við sama heiti, eru ikki ókendar. Men hesuferð bar av.

Bert vóru nevndir tríggar tættir í sendingini. Fyrst gamla sjabbið um sjálfstýris-samband, molabygging í Havn og ítróttur.

Hendi onki meiri »áhuga-verdari« hetta árið, harra Eyðun Andreassen??

Tað, sum tú las upp í útvarpinum, kundu vit lurtarar eins væl lisið í gomlum føroyskum bløðum á Landsbókasavnum.....

Fara sendingar tinar — um tú ætlar at fyriskipa aðrar — meðan tú ert frítíðaravloysari á Bryggjubakka — tað ert tú nærur hvørt summár — ikki at verða frægari, kunnu vit væl vera teg fyrirtuttan.

Lurtari, ið er føddur eftir 1923.

* * *

Erlendur og posarnir

Harri blaðstjóri!

Í 14. september las er røðuna, ið Erlendur Paturson helt á døgurðaveitsluni, sum forsætisráðharrin Anker Jørgensen hevði boðið til.

Erlendur tosaði um posar — um stórar og smáar posar og fortaldi frá dansku bispri, sum íslendingar einaferð høvdu koyrt í ein posa og síðan høvdu blaka á bláman. Viðari helt Erlendur fyrri, at vit føroyingar einisi eiga nógvur posar — bæði stórar og smáar — og helt hann, at onkur posi einisi var til forsætisráðharrin og nevndi okkurt um Atlantarhavið, sum skuldi vera bæði stórt og djúpt.

Nú veit eg væl, at posar hava verið nógv brúktir í Føroyum, t.d. tá honur fara í verkfall og syta fyrri at gera sítt arbeiði, sum er at verpa egg, men heldur velja at leggja seg at bola nokrum eggum og gerast sokallaðar skrukkur, tá er vanligt at koyra tær í posar og hongja tær upp á okkurt snóratræ, og tá kemur, sum øll kunnu hugsa sær, ilt í skrukkuna, sum fer at rumstera í posanum, nú hon ikki fær sín vilja ígjøgnum. Men at føroyingar hava koyrt fólk í posar havi eg ongantíð hoyrt nakað um.

Sum eg las um allar hesar posarnar hjá Erlendi, kom eg

at hugsa um posarenningararnar, sum vi plagdu at siggja nógvur av fyrr, og røða Erlands minti meg satt at siga nokk so nógv um hesar posarenningar, og einisi um eina skrukku í einum posa. Vit sum eldri eru, minnst væl posarenningararnar, meðan tey yngur valla undir nógv um hesar, so hósandi kundi verið, at greitt eitt sindur frá teimum. Tey sum luttóku í posarenning, lótu seg í posar uppá beinini, og seltiðis forðaðu posarnir teimum í at renna so skjótt og væl sum annars, og ofta dattu lutakarnir fram eftir grúgvu, tá posarnir royndust sum eitt haft um beinini. Men áskoðarnir fingur sum vera man ein láur burtur úr hesum.

Men nú aftur til Erlend og posar hansara. Ferð eftir ferð datt hann í røðu síni, fram eftir grúgvu, eins og tey sum renna í posum. Eg kom at hugsa um, um íslendingar ikki heilt hava lagt síðin av, at koyra fólk í posar, tí eg fekk hvugan av, at Erlendur var koyrdur í ein slíkan posa, og at hann sum ein illfýsin gomul skrukkurumsteraði har, tí hann ikki fær sín persónliga vilja ígjøgnum.

Helst var posin íslendskur — í øllum forum var hann útlendskur og honum mikið haft um beinini, ikki minst tá hann kærði seg um, hvussu illa hann kendi seg at vera aftur komin til Føroyar úr Íslandi. Men sum orðtakið sigur, ódrúgvur er posamatir og sum Erlendur segði, vit eiga nógvur posar í Føroyum, hví ikki koyra Erlend í ein posa og senda hann aftur til Íslands, tí har kennur hann seg so væl — nógv betur enn í Føroyum?

L.W.

Fyrspurningur til
tekniska stjóra
telefonverksins

Harri blaðstjóri, hysíð mær hesum suffi!

Tað er so javnan, tá eg skal ringja, annaðhvørt tað er til nummur her í Havnini ella nummur aðrasaðni enn í høgðsstaðnum, eg hugsi her um Klaksvíkina og Suðuroynna, at eg, tá skivan á telefonini er vorðin snarað, fái onnur nummur enn tey, eg skal hiva.

Av fyrstan tíð havi eg, at skeivt mundi vera snarað, men seinni havi eg lagt til merkis, at hóast ómak at snara rætta nummarid, so verður tað altíð tað skeiva, sum svarar.

Somuleiðis havi eg lagt til merkis, at hetta er gaðandi serliga fyr, ávis nummur.

Ti fari eg at spyrja tekniska stjóra Telefonverksins, hvør orsøkin kann vera til hetta.

Heljan

Misnøgður telefonigari í Havn.

Misnøg

So var yvirskriftin yvir oddagrein í blaðnum fyrri stuttum. Nevndi grein nam við tann ov urhonds stóra lønarmun, um tað er tættvisu skattaloggávu o.s.fr. Samstundis verður í somu grein gjørt vart við, at ofta er talan um illa undirbygd ella als ikki undirbygd misnøg.

Er hetta nú veruliga so, at misnøg stendur upp av ongum. (?) í hvussu er havi eg ilt við at trúgva tilfimum pástandi.

Stóðu slík orð at lesa í einum av teimum borgarligu laturverjunum, so var einki at sagt; men meg persónliga harmar tað, at tilfitt verður sagt í leðaragrein í blað, sum er einasta sosialistiska málagn her á landi.

Eg havi gjølla umhugsad nevndu grein, og havi ætlað mær at átala slíki, men havi satt at siga aftra meg, men eri tó komin til ta niðurstøðu, at tá eg veit, at stættarmunurin gerst al samt størri, og at misnøg so sátt ikki kemur av ongum, ber mær sanniliga illa til at lata slíka skriving falla í gloymskuna.

SKATTAÓRÆTTVÍSI skal eg lata íggja í hesum føri, men heldur minna á tann ovurstóra lønarmun, ið frændur verður, sum við góðari grund kann framfara orðið misnøg. Og heldur ikki kenst tað søri lögð, at funnið er fram til just at seta orðið misnøg yvir leðara bløðsins — men sjálvsagt ikki komið fram av berari tilvild.

At ein vissur lønarmunur altíð hevur verið og kanska eitur at vera, er møgulega ikki so nógv at finna, men eiti hámark egur tó at vera.

Eitt tað greffligasta dømi um lønarmun varð just fram í 1971, tá heggsløntu menn í landsumsitingini fingur sínar lönir hækkaðar við ávikavist 30 og 40%, meðan onnur í somu umsiting við bt og slit fingur 4% — ikki fyrri einki — men við at seta eina mánaðarlön í veð. Onkur fekk kanska frægari enn 4%. Nú bert tvey ár afaná verður aftur fram stór lønarhækk'ng hjá just somu, meðan onnur fáa eina hækking uppá 3,5%.

Sjálvsagt ber væl til at siga, at tað als ikki er talan um nakra lønarhækk'ng, men eina umnormering, men ein umnormering førir jú hækking við sær, tí sannleka rennist ikki undan.

Tilfitt, sum her nevnt, kann valla annað enn skapa eina ógvuliga væl undirbygd misnøg. Og tað er valla skeiv meting, tá sagt verður, at tað er ein rættilig lønarkapping ígjøng innan vissan stætt, og lat meg leggja aftrat, at slíkur lønarpolitikkur fegur langt utt anfyrri re'ndyrkaða sosialismu.

Er sosialisman ikki sprottin av misnøg yvir ovurhonds stóran sættarmun og vorðin til til at frígera menniskjuna frá stættarsóttini. OG ER SOCIALISMUNNAR. AÐALMÁL IKKI STREMBAN FRAM Í MÓTI. AT FÁ SKULU HAVA OV NÓGV OG FÆRRI OV LITIÐ.

Meinigheitshúsið

Litil kegl hevur verið í blaðnum um nýggja meinigheitshús kompleksið, sum ætlanin er at byggja eystan fyrri telefonstøðina í Havn. Eg vil tí í hesum brævi siga mína hugsan um málið, og samstundis seta fram fyrispurning til Sofus Sivertsen, sum er limur av meinigheitshústinum.

Tað hoyrist, at nýggja meinigheitshúsið, sum tit ætla at byggja, kostar hópin av peningi. Tað skal bert partvist nýtast til meinigheitshús. Telefonverkið skal leiga ein part av húsinum til eitt ella annað. Bygningurin skal vera ein fyra kantadur betonkassi. Tróini, tey fyrstu sum vórðu plantaði í Havnini, skulu sagast niður. Sloanshús og Heinesenshús skulu ruddast av vegnum o. s. fr.

Ti vita ikki hvønn søguliga tyding tit beina burtur. Í Sloanshúsum bókni kundi trúboðarin William Sloan, sum stovnaði broðrasamkomuna í Føroyum, í Heinesens húsum var okkara kendi rithøvundur William Heinesen foddur og uppvaksin. Nú ætla tit at beina hesi søguriku stóð burtur. Eg vil mæla tykkum til at tit ikki byggja hetta meinigheitshús kompleksið, tí tað kemur at skeiða býin sum heild. Tit skuldu heldur sett tann pening in, sum tit ætla at byggja meinigheitshúsið fyrri, í nýggju vesturkirkjuna, so kundu tit nýtt tann frálíka kirkjukjallaran til meinigheitshús. Kirkjan er dýr. Tað vildi lætt nógv um útreiðslurnar til Vesturkirkjuna, um tit á ein skilagóðan hátt settu peningin til bygging av kirkjuni, heldur enn at spilla okkum býin við hasum betonkompleksinum.

Eg havi fingið váttad frá kirkjuráðslimi í Tórshavn, at Kirkjuráðið onki hevur við Meinigheitshúsið at gera. Við øðrum orðum, tað situr eitt skallað meinigheitshússtýri, sum stendur fyrri byggingini av Meinigheitshúsinum. Ti loyvi eg mær at seta fram fyrispurning til Sofus Sivertsen:

1. Hvørjir sita í meinigheitshústinum?
2. Hvør velur hetta stýri?
3. Av hvørjum aðalfundi var hetta stýri valt?
4. Nær varð hetta stýri valt seinast?

Jákup F. Nielsen

* * *

Eingin logikkur

Sosiálarin er nokk so raskur at referera frá býráðsfundi í Havn — og tað skal hann hava takk fyrri frá okkum, sum hava áhuga fyrri hesum. Nakað annað er so um fólk uttanfyrri Havnina halda tað vera líka so áhugaveri.

Men viðhvørt, so fáa tey fyrrrenn ikki okkurt at hugsa um, ella at rista at høvðnum at.

Tað gjørdi eg fyrri mín part, tá eg las, at býráðið hevði samtykt, um býráðið skuldi taka eina býráðsviðtøku álvarliga.

Kann man stemma um ein